

tartunk lépést velük. Már pedig minő csekélység a béke minden terhe, fáradalma, szenvedése a háboru borzalmihoz képest!

## Szeged nagygyá fejlesztése.

Elmondta: Nagy Gyula királyi főmérnök.

### IV.

A tisztán téli kikötő létesítésére a közel 3.0 millió m.<sup>3</sup> földmozgósítást és terméskőmunkálatokat számítva 3.9 millió korona irányoztatott elő. — Figyelembe veendő azonban az a körülmény, hogy az innét kikerülő és a berendezéshez nem szükséges 1.5 millió köbméter földanyag igen hasznosan felhasználható lesz. — Az államvasuti építkezéseknél átvétetnék ebből mintegy 1.0 millió m<sup>3</sup>, köbméterenként 1 koronával. — Ennek figyelembe veendő, hogy esetleg egyelőre csak az egyik medence létesítése is megfelelő lenne, hogy abból a vasuti feltöltések földanyaga sürgősen kinyerhető legyen. — 0.5 millió köbméter pedig a város részéről az alsóvárosi részeknek és a rendező pályaudvarig terjedő mocsaras területeknek hasznosított feltöltésére volna felhasználható. — Végrehajtható lenne ezen feltöltés 1916—18. években, évenként 200,000 korona költséggel. — Eltekintve azon körülménytől, hogy ezen alacsony vízállásos betegséget terjesztő területeket úgy egészségi, mint szépészeti szempontokból amúgy is fel kellene tölteni, ezen befektetés, ideiglenes és haszonhajtó; mert az így feltöltött területeket legalább kétszeres árért mint ipartelepeket, vagy a létesítendő munkásházak elhelyezésére lehetne felhasználni.

Az így visszanyert 1.5 millió koronán fölüli maradó 2.4 millió korona kiadás legnagyobb részét állami kotrások révén segélyként lehetne megnyerni. — A városnak tehát a 43 hold terület feláldozásán kívül 3—4 évre szóló időtartamra alig kellene valami tényleges kiadást szenvednie.

Az ekként létesített téli kikötőnek kereskedelmi kikötővé való fejlesztését a kereskedelmi kormány várható támogatása mellett

1918—19. években mint haszonhajtó befektetést kell végrehajtani.

Ideiglenes költségére évenként mintegy 200—200000 korona kellene.

VI. Város rendezés és feltöltés.

Mielőtt ennek a részleteivel foglalkoznánk, egyet-mást kívánok elmondani az „eszményi nívóról.”

Az „eszményi nívó” tényleg „eszményi”, mert valóságban már kezdettől fogva nem lett betartva; s tényleg teljességében ki is vihetetlen. Felesleges, célra nem vezető, igen költséges, sőt káros hatású. Alapját a város árvédelmi helyzetének megjavításában és az egészségtelen mélyedések eltüntetésében kapta. E feltételeknek a mai állapotuk szerint meg nem felel és a tényleges árvédelmi művek teljes biztosításától elvonja a figyelmet és költséget. Ezenkívül szaporítja a lefolyással nem bíró területeket. Az általános nívóemelését szépészeti, egészségügyi szemponton kívül főként az új csatorna hálózat elhelyezése határozza meg. Mindeme szempontok a jóval alacsonyabb szükségbeli feltöltési magasságot teszi kívánatosá.

A nívó célszerű leszállítása magánosokra nézve nagy károsodástól való megszabadulást, a városra nézve pedig mintegy 9.0 millió korona megtakarítást eredményezne. Megjegyzem e helyen, hogy a két nívó közötti átmenet szépészeti szempontból is teljesen megoldható. Végül a leszállított nívóval a szükséges feltöltést kellő idő lefolyása alatt keresztül lehet vinni; míg amant talán soha. A feltöltés módosatairól később fogok szólni.

a) A város általános rendezésének még ma is annyi részleteivel vagyunk adósai, hogy szinte nehéz a kellő sorrendet megállapítani. Nézetem szerint elsősorban már a folyó évben kezdődőleg: a tűzraktanya létesítésével, a rakpart meghosszabbításával és az ezen szakaszon lévő árvédelmi töltés kiegészítési munkáival kapcsolatosan a felső Tiszapart és a Maros-utca környékének rendezése veendő kivitelle. Ahol különös gond fordítandó a partron lévő közlekedő utat kellő szélességben való kiépítésére; költségesebb, de célravezetőbb, diszesebb lenne a védőparttal kellő meghosszabbítását keresztülvenni. Első ízben erre 100.000 kor., míg a további

három éven át 80—80.000 kor. tiszta kiadás vehető számításba.

b) Másodsorban, mondjuk jövő évben kezdőleg az épülő fogadalmi templom és a zenepalota létesítésével egyetemben a Hid-tértől a Gizella-térig terjedő városrész rendezését kellene fogantatosítani. A fogadalmi templom építése dicséretes buzgalom, azonban eltekintve, hogy az általam már említett létesítmények valamennyije fontosabb és szükségesebb alkotás, mint ez; ezen városrész radikális rendezése a „zenepalota” felépítésével kapcsolatosan még kívánatosabb, mint maga a templomépítés.

Az itten előálló nagymérvű kisajátítás és rendezések keresztülvitelére szükségelt 1.5 millió korona költség 1916—18. években felosztva nagyrésztben visszatérülő lenne az új telkek óriásilag emelkedő árából, melyet különösen lehetne fokozni az itteni új építkezésekre kieszközölendő kivételes adómentességgel. — Ez lehetne a jelzett 4 éven belül építkezők részére 25—30 év is.

A zenepalota jóváhagyott terv szerinti 600000 korona költsége is jó részben visszatérülő lenne, mert a várható államsegély elmaradása esetén; tandíjemelkedés, bolt és hangversenytérlem bérekből stb., az összeg nagy része töketörlesztve lenne. — Ennek létesítése 1915—17. években történhetne.

c) Minél előbb létesítendő lenne az általános óhajtott „Vásáresarnok” is. — Ezen közgazdasági és kereskedelmi szempontokból igen fontos önmagát majdnem teljesen töketörlesztő alkotás, a Rákóczi-tér és környékének fellendülésén kívül hivatva volna Szegeden a piac kérdés rendezését is elősegíteni.

Folyó évben nyilvános pályázat útján terv lenne készítendő, hogy 1915. évben már az építés megkezdhető legyen. — 1915. évi szükséglet mintegy 500000 korona, míg 1916—17. években egyenként hozzávetőleg 1—1 millió korona.

d) A negyven éves árvíz forduló előtt kiépítendő lenne még a II. városháza is. — Nézetem szerint leggazdaságosabban akként, hogy a Püspök-tér hasznosításából a város háza háta megetté Feketesas-utcai telkek vételének meg, ahol közvetlen összeköttetéssel a központtal az összes szükséges hivatatos helyiségek nyerhetnének megfelelő elhelyezést.

## Napoleon-karrikaturák.

John Ashton gyűjteményéből átdolgozta: Zsoldos Benő.

### I.

A világhódító Napoleon alakja, — mely körül régtől fogva egész óriási könyvtárak képződtek s a rá vonatkozó irodalom szerte a világon egyre nő, — mindenképpen érdekes: akár a tárgyilagos komoly kritika és oknyomozó történetírás szemüvegén át, akár pedig a humor és szatíra homorú tükrében szemlélgetjük. Egy szorgalmas és éles szemű angol „literary gentleman”: John Ashton egy rendkívül érdekes gyűjteményben ismerteti mindazokat a szatírákat és karrikaturákat, amelyek időnként az I. Napoleon személyére és élettörténetére vonatkozta: az angol nagy lapokban megjelentek. E gyűjtemény ismertetésének javarészét — természetesen stilszerű tömörítéssel — átdolgoztuk s időnként e helyen közreadjuk. A humor és szatíra jegyében született ezek a mozaikdarabok mind hozzájárulnak a nagy ember földi alakjának minél tökéletesebb megrajzolásához. S a mellett érdekesek és mindenképpen — tanulságosak.

### +

Napoleon második házasságának időszakában különösen bő aratása volt a karrikatura-rajzolónak. Ebből az időből való a kiváló angol karrikaturistának, Rowlandsonnak az a rajza, melyet a Napoleon második házasságának megkötése után pár hétre, 1810. május 15-én tett közzé a „Times”-ban. Tudjuk, hogy a polgári házasságkötés St. Clou-ban április elsején, az egyházi esküvő pedig a Louvre kápolnájában, másnap, április 2-án ment végbe.

Ezen a rajzon a fiatal asszony: Mária Lujza szinte tombol a haragtól. Valóságos furia-képet öltve, Tallevrandot, a nagy diplomátát a földre teperi s a királyi pálcával a fejére csap. Tallevrand ijedten meglapul és ezt sóhajtja:

— Ó mindnyájunknak meg fogja adni a végső csapást! Én meg soha sem fogok többé felkelni! . . .

Mária Lujza ezalatt letépi császárnői koronáját és Napoleonhoz készül azt dobni, az utóbbi pedig, — nem véltén tanácsosnak az ellenmondást, — egy karosszék háta mögé ugrik s így kiált a még mindig a földön lapuló Tallevrand felé:

— Oh Tally, Tally, rise aud rally! (Oh, Tally, Tally, kelj föl és vedelmezz meg!)

Mária Lujza pedig dühösen átkozódik: — Jupiter fejére mondom, jobban gyil-

lölöm őt az éhségnél vagy a betegségnél! Pusztuljon el a családja, kezdődjék az ádáz harag e pillanattól kezdve a mi házaink között!

Egy alak, valószínűleg valamelyik marsall, e jelenet alatt, biztonság végett a függönyök mögé húzódik . . .

Ugyancsak Rowlandson rajzolta azt a karrikaturát is, amely a kis „római király” születése alkalmából jelent meg a Times-ban 1811. április 9-én.

E rajz a kis Napoleon-csemetét teljesen meztelenül, azonban ördög-lábakkal és ördög-farkkal ábrázolja. Csak egy gall kakas szemes kalpag van a csecsemő fején. Egy tenyeres-talpas dada a bölcsőben levő nagy vánkoston éppen bemutatja a kis gyereket apjának, Napoleonnak. A bölcső oldalán ezek a szavak olvashatók: „Devil's Darling”. (Az ördög kedvence.) Napoleon a gyermek-szobába berendezéseit szemlélgeti s valamely fiúszemes bort főz egy ilyen fölíratú edényben: „Francia vér” s a mellette levő pohár, — melyből majd a kis gyerek inni fog, ezt a fölíratot viseli: „Keserű pohár.” Napoleon diadalittasan fordítja örömtől ragyogó arcát a gyermek felé. A pápa pedig térdén állva áldást oszt.

Néhány nap múlva, 1811. április 14-én egy újabb karrikaturát tett közzé Rowland-

**Olcsóságuk, tartósságuk és szépségük révén ország hírűvé vált szegedi**

**első kézből, nagy választékban csakis az**

**Egyesült Műasztalosok Butorraktárában Szegeden,**

**Tisza-Lajos körút 19. szám alatt kaphatók, esetleg részletfizetésre**

**BUTOROK**